

ОПРЕДЕЛЕНИЕ

№ 2228

гр. Бургас, 26.09.2022 г.

**ОКРЪЖЕН СЪД – БУРГАС, VI ВЪЗЗИВЕН ГРАЖДАНСКИ
СЪСТАВ**, в закрито заседание на двадесет и шести септември през две
хиляди двадесет и втора година в следния състав:

Председател: Албена Янч. Зъбова Кочовска

Членове: Веселка Г. Узунова

Таня Д. Евтимова

като разгледа докладваното от Таня Д. Евтимова Въззивно частно гражданско
дело № 20222100501295 по описа за 2022 година

Производството е по реда на чл.274 от ГПК.

Образувано е по частна жалба на А. К. Г., ЕГН: ***** със съдебен адрес в гр.
Бургас, ул. „Патриарх Евтимий“ № 15, ет.1 – адвокат Делян Иванов против определение №
260340/28.06.2022г., постановено от Районен съд – Бургас по гр. д. № 311/2019г., с което е
прекратено производството по делото.

Частният жалбоподател въвежда оплакване за неправилно определение. Г. оспорва
изводите на първоинстанционния съд, че: 1/ искът е безпредметен и недопустим, тъй като с
влязло в сила съдебно решение е отхвърлена претенцията на ответната страна за разваляне
на договор за издръжка и гледане; 2/ ищцата няма правен интерес да води иск за
трансформация на задължение за издръжка и гледане в парично такова поради забава на
кредитора, а има правен интерес да иска само разваляне на договора за издръжка и гледане
поради неизпълнение на другата страна по него; 3/ искът за трансформация на задължение
за издръжка и гледане в парично задължение трябва да се основава на временни
обстоятелства. Жалбоподателката твърди, че определението е постановено по
предварително изготвени мотиви, към които са адаптирани аргументите ѝ за предявяване на
иска. Г. анализира фактите, които обуславят правният ѝ интерес да иска трансформация на
задължението по договора за издръжка и гледане и подчертава, че тези факти са проверени
двукратно при образуване на делото. Частният жалбоподател подчертава, че изменчивото
поведение на кредитора създава несигурност в отношенията между страните по договора,
поради което трансформацията на задълженията е средство да се постигне стабилност на
дължимата престация. Г. изтъква, че договорът е сключен и заради положени от нея грижи в
минало време и не желае разваляне на същия като правен резултат. А. Г. иска от съда да
отмени определението, с което е прекратено първоинстанционното производство и да върне
делото на районния съд за продължаване на съдопроизводствените действия.

Ответната страна – В. К. М. не представя писмен отговор.

Като взе предвид твърденията на страните и събраните по делото доказателства,
Бургаският окръжен съд намира за установено следното:

ФАКТИ:

На 04.09.2017г. В. К. М. прехвърля на А. К. Г. собствения си недвижими имот,

представляващ апартамент № 1, находящ се в гр. Бургас, ул. „Възраждане“ № 15, ет.1 с площ от 64,00 кв. м. срещу грижите, които Г. е положила за нея до сключването на договора и срещу задължението на А. Г. да поеме гледането и издръжката на М. лично или чрез трето лице като ѝ осигури спокоен и нормален живот – такъв, какъвто винаги е водила. Прехвърлителката запазва пожизнено и безвъзмездно правото си на ползване върху имота. Договорът е обективиран в нотариален акт № 58, том III, рег.№ 6589, дело № 399/3017г. на нотариус Бинка Кирова с рег. № 290 в регистъра на НК.

На 19.09.2018г. В. М. предявява иск против А. К. с правно основание чл.87, ал.3 от ЗЗД за разваляне на договора за издръжка и гледане. На 23.11.2018г. ответницата А. Г. предявява иск против М. с правно основание чл.97, вр. чл.95 от ЗЗД за трансформация на задължението ѝ за издръжка и гледане в парично задължение и прави искане за съвместно разглеждане на двата иска. С определение от 19.03.2019г., произнесено по гр. д. 1435/2018г., Окръжен съд – Бургас отказва да приеме и разгледа в общо производство двата иска. Така, делото, образувано по иска с правно основание чл.97, вр.95 от ЗЗД продължава пред Районен съд – Бургас под № 311/2019г. В допълнителна молба, Г. прави уточнение на иска и заявява, че претендира трансформация в парично задължение в размер на 250 лева месечно.

В отговор по чл.131 от ГПК В. М. оспорва иска и твърденията, че възпрепятства изпълнението по договора.

С определение № 3167/08.05.2019г. Районен съд – Бургас спира производството по делото до приключване на производството за разваляне на договора с влязъл в сила съдебен акт.

С решение № 218/31.05.2015г., постановено по гр. д. № 1435/2018г. Окръжен съд – Бургас отхвърля иска на М. с правно основание чл.87, ал.3 от ЗЗД. Решението е потвърдено с решение № 28/10.03.2021г., постановено по в. гр. д. № 522/2020г. от Апелативен съд – Бургас. С определение № 60789/17.11.2021г. ВКС не допуска касационно обжалване на въззивното решение.

С определение № 260266/17.05.2022г. Районен съд – Бургас възобновява производството, оставя исковата молба на Г. без движение и указва на същата да обоснове правния си интерес от търсената защита. В допълнение към исковата молба, Г. подчертава, че кредиторът не съдейства за изпълнение на задълженията за гледане по договора, но приема без възражения получаването на издръжка. Поради това, Г. има интерес да иска съдебно установяване на размера на издръжката.

С определение № 260340/28.06.2022г. Районен съд – Бургас прекратява производството по гр. д. № 311/2019г. За да прекрати делото, съдът приема, че кредиторът по договор за издръжка и гледане няма право да иска паричния еквивалент на издръжката. Според съда, задължението за издръжка може да се трансформира в пари, но само в четири хипотези: 1) когато по обективни причини кредиторът не съдейства за изпълнение на задължението от длъжника; 2) когато длъжникът е неизправна страна; 3) когато по обективни причини длъжникът временно не може да изпълни в натура и 4) когато поради временно разстройство в отношенията кредиторът не съдейства за изпълнение на задължението за гледане и издръжка. В последния случай трансформацията е възможна при забава на кредитора, когато същият отказва да съдейства и когато отношенията са временно разстроени. Съдът анализира твърденията в исковата молба и заключава, че отношенията между страните са трайно разстроени, поради което не е осъществен фактическият състав на нито една от визираните хипотези. В допълнение към това, съдът подчертава, че длъжникът разполага с възможност да се откаже от договора и да търси обезщетение за забавата на кредитора – чл.98 от ЗЗД.

Въз основа на изложените факти, които се установяват от приложените по делото писмени доказателства, съдът достига до следните

ПРАВНИ ИЗВОДИ:

Частната жалба е подадена в законоустановения срок от надлежна страна. Частната жалба отговоря на изискванията, въведени в чл.275 от ГПК. Поради това, същата е

процесуално допустима.

Разгледана по същество, частната жалба е основателна. Този извод се налага по следните съображения:

Съдържанието на договора за прехвърляне на недвижим имот срещу задължение за издръжка и гледане не е определено в закона, а се извежда от постигнатото между страните съгласие. Този договор (ненаименован, алеаторен), макар и да не е изрично уреден, е признат като такъв от Закона за собствеността на гражданите от 1973г. и е позволявал да се прехвърлят недвижими имоти между лица, които не са роднини. Договорът е бил широко използван при действието на ЗСГ (отм.) и като форма за прехвърляне на недвижими имоти на друго основание. Поради това, съдържанието му е предмет на изясняване в съдебната практика, създадена до отмяната на глава I и II от ЗСГ през 1990г. Тази практика определя съдържанието на договора като неделима съвкупност от задължение за издръжка и натурално задължение за полагане на грижи и приема, че задълженията не могат да бъдат трансформирани в парични, тъй като собствеността върху имота ще се окаже прехвърлена срещу паричен еквивалент, с което се заобикаля ЗСГ (отм.). ЦитирА.та практиката допуска длъжникът да престира паричната равностойност на дължимите издръжка и грижи, но само временно, защото в противен случай договорът ще се превърне в такъв за рента, който договор е бил нищожен поради противоречие със социалистическия морал (решение № 82/05.04.2011г., постановено от IV ГО на ВКС по гр. д. № 1313/2009г.) Съдебната практика по отменения ЗСГ е изгубила своето значение и е преодоляна от последващата практика по приложението на чл.87, ал.3 от ЗЗД и чл.95 от същия закон. Последната несъмнено допуска трансформация на задължението за издръжка в парично, независимо от неговата продължителност. Според решение № 363/26.05.2010г., постановено по гр. д. № 756/2009г. от III ГО на ВКС, когато прехвърлителят неоснователно откаже да приеме издръжка и грижи в натура, той се поставя в забава. В този случай, задължението за полагане на грижи се погасява поради невиновна невъзможност на длъжника, а задължението за издръжка може да се трансформира в парично. В последната хипотеза, длъжникът – приобретател на имота трябва да продължи изпълнението в пари без да чака решение за трансформация на задължението му. Така е, защото нуждата на кредитора от средства за съществуване, не може да остане неудовлетворена. Ако при забава на кредитора, длъжникът не предложи паричния еквивалент на задължението си, самият той ще изпадне в забава, а последицата от това е виновно неизпълнение на договора, което е предпоставка за развалянето му.

В конкретния случай, от събраните по делото доказателства се установява, че ищцата - длъжник по договора е трансформирала извънсъдебно задължението си по договора и е започнала да заплаща на ответната страна – кредитор сума в размер на 200 лева месечно (стр.53 и стр.54 от делото). Независимо от това обаче, тя има правен интерес да иска трансформация на задължението и определяне на размера му по съдебен ред. (решение № 439/22.12.2011г. на ВКС по гр. д. № 90/2011г.; решение № 1014/20.12.1999г. на ВКС, II ГО по гр. д. № 550/1999г.) Ищцата има това право, защото ако определеният от нея размер е по-малък от необходимата на кредитора месечна издръжка, тя не се освобождава от задължението по договора и кредиторът ще има право да го развали. В този смисъл е практиката на ВКС, обективирана в решение № 494/16.11.2011г. на ВКС, IV ГО по гр. д. № 642/2011г.

Правото на длъжника да иска съдебна трансформация на задължението съществува и в случаите, когато договорът е сключен както за дължими в бъдеще, така и заради положени от длъжника грижи в минал период от време. Съдебната практика е категорична, че договорът за прехвърляне на недвижим имот срещу задължение за издръжка и гледане е единен, а задължението по него - неделимо и когато нуждата от грижи и издръжка на кредитора остане неудовлетворена, е налице съществено неизпълнение, което е основание за разваляне на целия договор, а не само в обема, съответстващ на неизпълнението. В този смисъл е решение № 238/26.10.2015г. на ВКС по гр. д. № 1368/2015г.

Като е приел, че трансформацията на задължението за гледане и издръжка е допустима само в хипотезата на временно неизпълнение (разбиране, което се основава на

съдебната практика по отменения ЗСГ) и е прекратил производството по делото, районният съд е постановил неправилно определение, което трябва да се отмени и делото да се върне на същия съдебен състав за продължаване на производствените действия.

По изложените съображения, частната жалба е основателна и трябва да се уважи.

Мотивиран от горното, Бургаският окръжен съд, VI въззивен състав:

ОПРЕДЕЛИ:

ОТМЕНЯ определение № 260340/28.06.2022г., постановено от Районен съд – Бургас по гр. д. № 311/2019г.

ВРЪЩА делото на Районен съд – Бургас за продължаване на съдопроизводствените действия.

Определението подлежи на обжалване пред Върховен касационен съд в едноседмичен срок от съобщаването му на страните.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____